

Nr 421

Av herr **Stefanson**, *angående tillsynen av lärlingsutbildningen hos hantverksmästare m. fl.*

(Lika lydande med motion nr 485 i Andra kammaren)

Den lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. fl. för vilken statsbidrag utgår står under tillsyn av överstyrelsen för yrkesutbildning. Den fortlöpande övervakningen på fältet utövas av särskilda av KÖY tillsatta ombud, i regel två för varje lärling. Därvid företräder det ena ombudet företagarnas och det andra arbetstagarnas intressen. Varje ombud har till åliggande att minst en gång om året besöka lärlingen.

Ombuden åtnjuter enligt gällande bestämmelser en ersättning om 45 kronor per lärling och år. Är lärlingens arbete förlagt till annan ort än ombudets bostadsort, utgår härutöver reseersättning jämte ett traktamente om 12 kronor per dag.

För att lärlingsutbildningen skall bli av fullgod kvalitet, är det angeläget att ombudsinstitutionen fungerar ordentligt. Enligt vad KÖY framhåller i sin petitaframställning inför det förestående budgetåret har överstyrelsen sökt skaffa sig en uppfattning om i vad mån detta lyckats bl. a. genom att företrädare för KÖY vid ett par tillfällen besökt ett antal hantverksmästare, där lärlingsutbildning med statsbidrag bedrivits. Inspektionsresor har inte kunnat företagas i önskvärd omfattning på grund av underbemanningen vid överstyrelsen. Resultaten av dessa besök har ej enbart varit positiva, sägs det i KÖY:s framställning. I flertalet fall kan man utan tvekan vitsorda, att lärlingsutbildningen bedrivits på ett föredömligt sätt. Emellanåt har emellertid förekommit att utbildningen varit sämre.

Enligt överstyrelsens uppfattning är den alltför låga ersättningen till ombuden ett av de största hindren för att genomföra en effektivisering av ombudsinstitutionen. När ersättningen är så blygsam, som nu är fallet, 45 kr. per lärling, har det inte varit möjligt att resa nämnvärda krav på omfattningen av den inspektion, som ombuden skall utföra. Man har huvudsakligen fått lita till det intresse för yrket, som ombuden i stor utsträckning lagt i dagen. En allvarlig nackdel är emellertid, att ombuden utan ersättning får sätta till arbetstid för att kunna fullgöra sitt uppdrag; det gäller naturligtvis särskilt vid inspektioner på annan ort.

Enligt skrivelsen vill överstyrelsen åter »för Kungl. Maj:t anmäla det synnerligen angelägna i att ombudsinstitutionen verkligen arbetar effektivt.

Lärlingsutbildningen har kvalitativt stärkts under senare år, varför det numera ställs större krav på ombuden och på deras intresse för sin övervakande arbetsuppgift». Enligt KÖY:s mening bör en lösning sökas via ett till 100 kr. höjt ombudsbidrag och införandet av en ersättning av 25 kr. per inspektionsbesök, avsett att täcka ombudets bortfallna inkomst.

Departementschefen vill för sin del inte tillstyrka en förbättrad ersättning till ombuden för lärlingsutbildningen.

Med hänsyn till att det skulle erfordras en kostnadsökning om cirka 500 000 kronor för att genomföra KÖY:s förslag till en effektivisering av ombudsinstitutionen kan det enligt min mening vara motiverat att — innan ett mera definitivt beslut fattas — överväga, huruvida andra tillsynsmöjligheter skulle kunna praktiseras.

Den nuvarande ombudsinstitutionen och inspektionsordningen har prövats i många år utan att underkastas någon principiell översyn. Enligt min mening kan tiden därför nu vara mogen att undersöka ombudsinstitutionen ur följande synvinklar:

- a) är den nuvarande organisationsformen den mest effektiva och ändamålsenliga?
- b) bör den i händelse av positivt svar på frågan ges en förbättrad ekonomisk grund enligt de av KÖY föreslagna ersättningsnormerna eller i andra former?
- c) bör man alternativt reformera hela ombudssystemet och t. ex. sammanföra inspektionsuppdragen till ett mindre antal personer, vilka vid sidan av den inspekterande verksamheten även skulle kunna ha till uppgift att t. ex. fungera som pedagogiska konsulter för lärlingsutbildningen?

Vid en översyn av dessa frågor skulle det kanske vara befogat att samtidigt pröva administrationsformerna för det speciella anslag för bidrag till kostnaderna för granskning av utförda gesällprov, som för närvarande genom KÖY:s förmedling tilldelas speciella granskningmän. Enligt årets statsverksproposition bör KÖY utreda denna specialfråga och återkomma med ett förslag till en eventuell omläggning av bidragsformen och dess administrering i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63.

Det förefaller att vara mest praktiskt, att den av mig förordade undersökningen verkställs av överstyrelsen för yrkesutbildning i samarbete med de organisationer, som närmast berörs av lärlingsutbildningen, i första hand Sveriges hantverks- och industriorganisation.

Med hänvisning till det ovan anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att bemyndiga överstyrelsen för yrkesutbildning att undersöka ombudsinstitutionen för lärlingsutbildning och i samband där-

med pröva administrationen av granskningskostnader för gesällproven och förelägga Kungl. Maj:ts förslag, som kan anses ägnade att effektivisera lärlingsutbildningen och tillsynen därav.

Stockholm den 24 januari 1961

Stig Stefanson

Nr 422

Av herr **Sundin**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor.

(Lika lydande med motion nr 489 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1961

Sven E. Sundin

Nr 423

Av herr **Sveningsson**, om inrättande av en professur i kriminologi vid Stockholms universitet, m. m.

(Lika lydande med motion nr 483 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1961

Ragnar Sveningsson